

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та науково-педагогічної роботи
Лар'я МАЛЬЧИКОВА

«18» вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ (ПЕРЕКЛАДАЦЬКА, АСИСТЕНТСЬКА) ПРАКТИКИ**

Факультет української й іноземної філології та журналістики

Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська

Освітня програма Філологія (германські мови та літератури (переклад включно))

Курс 1М

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Форма навчання денна, заочна

Програму розроблено:

Кіщенко Ю.В., канд. пед. н., доценткою кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова

Програму розроблено на основі освітньої програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно))», затвердженої 25.06.2020 р. Вченою радою Херсонського державного університету.

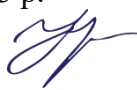
Деканеса факультету _____

Ірина ГОШТАНАР

Затверджено на засіданні кафедри
англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова
Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

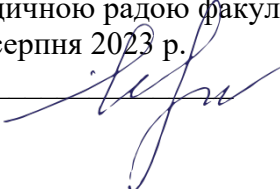
Завідувачка кафедри _____

Юлія КІЩЕНКО

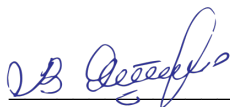
Схвалено науково-методичною радою факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Голова ради _____

Ірина ГАЙДАЄНКО

Керівниця навчального відділу _____

Яценко В.Ф.

1. ВСТУП

Виробнича (асистентська) практика студентів 1М курсу спеціальності 035. Філологія, спеціалізації: 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська є невід'ємною складовою частиною професійної підготовки фахівців, що здобувають другий (магістерський) рівень вищої освіти. Практика проводиться в умовах, максимально наближених до реальних майбутньої професійної діяльності. Виробнича практика дозволяє студентам-магістрам детальніше ознайомитися з системою теоретичної й практичної підготовки філолога-перекладача, а також викладача закладу вищої освіти.

1.1. Структура практики

Відповідно до “Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів освіти України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 8 квітня 1993 р. № 93”, освітньо-професійної програми підготовки фахівця, навчального плану для спеціальності «035. Філологія, спеціалізація: 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» передбачено проведення виробничої (перекладацької, асистентської) практики:

Курс	Семестр	Вид практики	Тривалість проведення	Бази практики	Відповідальний підрозділ	Форма контролю
1	II	Виробнича (асистентська) практика	8 тижнів денна (01.02.24 – 27.03.24): з них 5 тижнів асистентська (01.02.24 – 07.03.24) та 3 тижні перекладацька (08.03.24 – 27.03.24) 4 тижні заочна: (15.04.24 – 10.05.24): з них 3 тижні асистентська (15.04.24 – 05.05.24) та 1 тиждень перекладацька (06.05.24 – 10.05.24)	Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова	Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова	Диференційований залік

У процесі практики студентам надається можливість одержати он-лайн консультації та поради професійних перекладачів, а також спостерігати за індивідуальним стилем викладання досвідчених викладачів факультету української й іноземної філології та журналістики ХДУ, ознайомитися та спробувати на практиці нові методи та прийоми роботи в студентській аудиторії, а також дізнатися про можливості використання нових інформаційних технологій в процесі підготовки як філологів-перекладачів, так і спеціалістів-викладачів у ЗВО.

Практика передбачає безперервність та послідовність і є логічним продовженням професійної підготовки філолога-перекладача, що розпочинається навчальною та виробничою практикою на попередніх курсах. Разом із тим практика систематизує та поглиблює знання про методику підготовки викладачів; сприяє формуванню особистого стилю викладання, об'єктивній оцінці своїх можливостей, застосуванню різноманітних методів та прийомів редагування та перекладу текстів різних стилів, методів та прийомів навчання, сучасних педагогічних технологій, а також спонукання студентів-практикантів до подальшої активності та самостійності в набутті професійних, перцептивних, проектувальних, адаптивних, організаційних і пізнавальних умінь.

Робоча програма практики є основним навчально-методичним документом для студентів та керівників практики від навчального закладу.

Університетські кафедри мають досвідчений професорсько-викладацький склад та володіють достатньою методичною базою для того, щоб забезпечити якісну підготовку фахівців за зазначеним профілем, і, таким чином, відповідають програмним вимогам практики.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Практика студентів спеціальності «035. Філологія, спеціалізація: 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» є невід'ємною частиною їхньої підготовки до професійної діяльності, оскільки вона робить вагомий внесок у формування низки їх фахових компетентностей. Вона є важливим етапом у процесі створення підґрунтя для успішної професійної діяльності здобувачів рівня вищої освіти магістр, даючи їм змогу ознайомитися з вимогами сучасної системи вищої освіти.

Під час практики в студентів формуються, розвиваються, поглиблюються як **загальні**, так і **фахові компетентності**: мовнокомунікативна, професійно-педагогічна й професійно-психологічна, перекладацька, науково-дослідницька.

Виробнича (перекладацька) практика спрямована на формування професійно-особистісних якостей, необхідних філологу-перекладачу, узагальнення й систематизацію професійних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу роботи, а також на вивчення й апробацію сучасних методів та прийомів підготовки майбутніх філологів і перекладачів у закладі вищої освіти.

Основною метою виробничої (перекладацької) практики є методична підготовка студентів до виконання роботи філолога/перекладача.

Завдання виробничої (перекладацької) практики:

- формування у здобувачів другого ступеня вищої освіти професійно-ціннісних якостей особистості філолога-перекладача: професійної компетенції, творчого підходу під час роботи;
- поглиблення теоретичних знань за фахом;
- вивчення студентами-магістрантами передового досвіду роботи провідних перекладачів (підбір та аналіз експериментального та теоретичного матеріалу для виконання навчально-дослідних, науково-дослідних робіт та подальшої професійної діяльності);
- формування практичних навичок і розвиток умінь для виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру в якості філолога /перекладача;

- вивчення передового практичного досвіду;
- формування навичок професійного спілкування;
- виховання в магістрантів морально-етичних якостей філолога/перекладача, потреби в самоосвіті;
- розвиток професійно значущих якостей особистості;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до майбутньої професійної діяльності;
- проведення експерименту для написання кваліфікаційної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Загалом завдання спрямовані на отримання студентами відповідного досвіду роботи філолога та перекладача, на поглиблення теоретичних знань та розвиток практичних умінь для розв'язання певних проблем, пов'язаних з ефективною філологічною та перекладацькою діяльністю.

Виробнича (асистентська) практика спрямована на формування професійно-особистісних якостей, необхідних викладачеві закладу вищої освіти, узагальнення й систематизацію професійних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу навчання, а також на вивчення й апробацію сучасних методів та прийомів підготовки майбутніх філологів і перекладачів у закладі вищої освіти.

Основною метою виробничої (асистентської) практики є методична підготовка студентів до виконання роботи викладача англійської мови, практики усного та писемного мовлення, практики усного та писемного перекладу, базисних засад перекладу та інших дисциплін і спецкурсів професійно-перекладацького циклу.

Завдання виробничої (асистентської) практики:

- ознайомлення студентів з програмою підготовки філологів у ЗВО: аналіз програм з основних курсів та спецкурсів;
- формування у здобувачів рівня вищої освіти магістр професійно-ціннісних якостей особистості викладача: професійної компетенції, творчого підходу під час підготовки до проведення практичних занять зі студентами;
- поглиблення теоретичних знань з методики викладання англійської мови в вищій школі;
- вивчення студентами-магістрантами передового досвіду роботи викладачів університету та провідних перекладачів (підбір та аналіз експериментального та теоретичного матеріалу для виконання навчально-дослідних, науково-дослідних робіт та подальшої професійної діяльності);
- оволодіння методикою розробки навчально-методичних матеріалів, призначених для використання при підготовці фахівців рівня вищої освіти магістр;
- формування практичних навичок і розвиток умінь для виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру в якості асистента чи викладача, необхідних викладачеві англійської мови;
- вивчення передового практичного досвіду;
- розвиток умінь організації основних форм навчання в вищій школі, застосування сучасних технологій і методів, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студента;
- формування навичок професійного й педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- виховання в магістрантів морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю професійної діяльності, потреби в самоосвіті;
- розвиток професійно значущих якостей особистості;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до майбутньої професійної діяльності;
- проведення експерименту для написання кваліфікаційної роботи рівня вищої освіти магістр.

Загалом завдання спрямовані на отримання студентами відповідного досвіду роботи філолога та викладача ЗВО, на поглиблення теоретичних знань та розвиток практичних умінь для розв'язання певних проблем, пов'язаних з ефективною філологічною та викладацькою діяльністю.

У процесі практики формуються й поглиблюються такі **компетентності та програмні результати навчання:**

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК-12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК-1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК-2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

ФК-3. Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.

ФК-4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі германської філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК-6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з германської філології для вирішення професійних завдань.

ФК-7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК-8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК-9. Здатність ефективно, компетентно й інноваційно організовувати різні форми навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти згідно із сучасною методикою навчання іноземних мов та перекладу; здатність розробляти навчально-методичний комплекс дисциплін.

ФК-10. Здатність ефективно користуватися інформаційними ресурсами та онлайн-сервісами щодо використання навчальних матеріалів, а також методики навчання іноземних мов та перекладу

ФК-11. Усвідомлення теоретичної бази дослідницької і прикладної діяльності в галузі вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства, новітніх тенденцій сучасного вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства.

ФК-12. Здатність здійснювати ефективну професійну діяльність як одноосібно, так і в команді; перекладати у двосторонньому режимі різнопланові тексти в усній (переклад з аркуша, послідовний переклад) та письмовій (повний, реферативний і анотований переклад) формах.

ПРН-1. Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення; розуміти основні

теоретичні дисципліни в обсязі, необхідному для розв'язання професійних дослідних і педагогічних завдань.

ПРН-2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземними мовами; вміти вести іноземною мовою бесіду-діалог наукового характеру, користуватися правилами мовного етикету.

ПРН-3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі германської філології.

ПРН-4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня; управління освітнім процесом; ефективне здійснення комунікативно-навчальної функції (з охопленням інформаційного, мотиваційно-стимулюючого та контрольного-коригуючого компонентів); конструктивно-проектних функцій: планувати і творчо конструювати робочий процес; організаторської функції: творчо розв'язувати методичні задачі в процесі роботи, вносити до планів науково виважені корективи з метою досягнення бажаного результату.

ПРН-6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації, зокрема при перекладі.

ПРН-7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці; усвідомлювати проблеми сучасної лінгвістики; систему лінгвокультурологічних знань, специфіку мовних картин світу й у відповідних особливостях мовної поведінки носіїв; принципи лінгвістичного аналізу тексту; засвоїти знання про мову як суспільне явище, її зв'язок з мисленням, культурою та суспільним розвитком народу; історію лінгвістичних учень і методологію мовознавчих досліджень.

ПРН-8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства; розуміти особливості художньої літератури, у тому числі сучасної, осмислювати мистецтво слова як систему систем, мати уявлення про поетику літературного твору, художнього тексту, про множинність його інтерпретацій, варіативність підходів; аналізувати твори сучасної та класичної літератури, зокрема, країни першої мови, з точки зору їхнього ідейно-естетичного змісту, композиційних та індивідуально-стильових особливостей; глибоко знати проблеми вивчення літературних напрямів, стилів, системи художніх образів і жанрів, сюжетно-композиційних особливостей творів, вирізняти загальносвітове, європейське і специфічно національне в розвитку літератури.

ПРН-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти світового і германського мовознавства та літературознавства; самостійно проводити дослідницьку роботу, пов'язану з англійською мовою та літературою; аналізувати, інтерпретувати і представляти результати дослідних і практичних робіт за затвердженими формами.

ПРН-10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів першою та другою мовами; працювати з науковою літературою, визначати суть та характер нерозв'язаних наукових проблем; узагальнювати й класифікувати емпіричний матеріал, вирішувати завдання пошукового та проблемного характеру тощо.

ПРН-11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН-12. Дотримуватися правил академічної доброчесності з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

ПРН-13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються; забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання німецької мови і літератури в повному обсязі освітньої програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)»; логічно будувати освітній процес в освітніх закладах різного типу і рівня акредитації.

ПРН-14. Створювати, аналізувати й редагувати, а також перекладати тексти різних функціональних стилів та жанрів.

ПРН-15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН-16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з германської філології для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; підвищувати власний професійний рівень, вдосконалювати кваліфікацію.

ПРН-17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

ПРН-18. Володіти теоретичною базою дослідницької і прикладної діяльності в галузі вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства, знатися на основних тенденціях сучасного вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства

ПРН-19. Володіти різними видами перекладацьких стратегій, методів та прийомів для здійснення ефективної професійної діяльності як одноосібно, так і в команді. Перекладати у двосторонньому режимі різнопланові тексти в усній (переклад з аркуша, послідовний переклад) та письмовій (повний, реферативний і анований переклад) формах. Дотримуватися правил міжнародного етикету і норм поведінки перекладача в процесі здійснення професійної діяльності.

Предмет практики – освітній процес викладання англійської мови, практики усного та писемного мовлення, практики усного та писемного перекладу, базисних засад перекладу тощо у ЗВО, методологічний аспект роботи філолога-перекладача, викладача в закладі вищої освіти IV рівня акредитації.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1. Види робіт під час виробничої (перекладацької) практики

Робота філолога-перекладача вимагає від студентів-практикантів високого рівня професійних знань, навичок та вмінь

Теоретичний модуль

- ознайомлення з робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами з «Практики усного та писемного перекладу англійської мови», «Актуальні проблеми сучасного перекладознавства», «Основи перекладу і редагування текстів різних функціональних стилів» (перша іноземна мова), «Теорія і практика перекладу» (перша іноземна мова);

- ознайомлення з планом роботи бази практики;
- вивчення та впровадження передового досвіду філологів-перекладачів.

Практичний модуль

- виконання письмового перекладу текстів різних функційних стилів (не менше 20000 знаків);

Індивідуальні завдання

- виконання індивідуального завдання з кваліфікаційної роботи (проєкту);

- виконання індивідуального завдання з фаху.

3.2. Види робіт під час виробничої (асистентської) практики

Підготовка та ефективне складання матеріалів для проведення практичних (семінарських) занять у ЗВО вимагає від здобувачів високого рівня професійно-педагогічних знань, навичок та вмінь, бажання працювати з академічною групою, відповідального ставлення до своїх обов'язків, нового рівня педагогічного мислення. Успішність складання матеріалів для проведення практичного заняття зумовлена такими чинниками:

- знанням цілей навчання та програмних вимог до мовленнєвих навичок і вмінь здобувачів I, II та III курсів закладу вищої освіти;
- знанням змісту навчальних програм з дисциплін мовного циклу;
- знанням умов навчання (рівень підготовки студентського колективу);
- використанням нового педагогічного досвіду, нових методик викладання англійської мови;
- проведенням контролю знань (власні розробки контрольних робіт, питань до модульної атестації);
- знаннями техніки безпеки та правил поведінки здобувачів (види інструктажів, санітарно-гігієнічні вимоги до організації роботи здобувачів у ЗВО);
- володінням основами науково-дослідницької роботи в галузі методики підготовки викладачів у ЗВО.

Теоретичний модуль

- підготовка навчально-методичних матеріалів до семінарських, практичних занять і самостійної роботи здобувачів;
- ознайомлення з «Положенням про організацію освітнього процесу ХДУ», статутом ХДУ;
- ознайомлення з робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами з «Практики усного та писемного мовлення», «Практична граматики англійської мови», «Новітні досягнення з фахових дисциплін», «Загальне мовознавство», «Методологія та організація лінгвістичних досліджень», «Метамовна комунікація і переклад»; Загальна теорія другої іноземної мови», «Практичний курс другої іноземної мови і перекладу» (друга іноземна мова);
- ознайомлення з авторськими програмами з дисциплін «Теоретико-методичні засади роботи з науковим текстом» та «Нові тенденції в художній літературі» (друга іноземна мова); «Аналітичне читання та письмо», «Лінгвоконцептологія в художньому ракурсі»;
- ознайомлення з робочим навчальним планом та робочою навчальною програмою з дисципліни «Сучасна література країни першої іноземної мови»;
- складання завдань для проведення модульного та підсумкового контролю, завдань для проведення тестового контролю з англійської мови та практики усного та писемного перекладу (перша іноземна мова), практичного курсу другої іноземної мови і перекладу (друга іноземна мова);
- розробка та впровадження інноваційних форм, методів і технологій навчання;
- вивчення та впровадження передового досвіду організації освітнього процесу.

Практичний модуль

- складання матеріалів для проведення практичних занять з «Практики усного та писемного мовлення», «Практичної граматики англійської мови», «Практики усного та писемного мовлення» (перша іноземна мова);

- проведення консультацій з цих дисциплін;
- проведення індивідуальних занять зі студентами;
- відвідування занять провідних викладачів кафедри
- англійської філології та світової літератури імені професора Олега Міщукова та своїх однокурсників з подальшим їх аналізом;
- перевірка контрольних робіт, укладених і проведених викладачем зі студентами;
- розробка соціально-педагогічної характеристики студентського колективу та аналіз основних труднощів, способів усунення конфліктних ситуацій.
- Індивідуальні завдання
- виконання індивідуального завдання з фаху;
- виконання індивідуального завдання із зарубіжної літератури.

3.2. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2016. 273с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2017. 590 с.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підруч. для студ. вузів / С. Ю. Ніколаєва [та ін] ; ред. К. І. Онищенко. Київ : Ленвіт, 2015. 319 с.
4. [Тарнопольський О. Б.](#) Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл., які навчаються за напрямом "Філологія". Дніпропетровський ун-т економіки та права. Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2015. 246 с.
5. [Тарнопольський О. Б.](#) Рольові ігри : зб. рольових ігор для навч. англ. мови (рівень володіння англ. мовою В1-В2) : навч. посіб. / О. Б. Тарнопольський, Ю. В. Дегтярьова, В. С. Однорогова. Дніпропетр. ун-т економіки та права. Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2020. 123 с.
6. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: навчально- методичний посібник / Редько В. Г., Полонська В.К., Басай Н.П. [та ін.]; за наук. ред. Редька В. Г. Київ: Педагогічна думка, 2018. 360 с.
7. Клименюк О.В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: авторський підручник / О.В. Клименюк. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2017. 398 с.
8. Клименюк О.В. Технологія наукового дослідження : авторський підручник / О.В. Клименюк. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2017. 308 с.
9. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : [навчальний посібник] / О.В. Крушельницька. К. : Кондор, 2016. 192 с.
10. Літнарівич Р.М. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / МEGУ ім. С. Дем'янчука ; Р.М. Літнарівич, О.В. Кубай. Рівне : Вид-во МEGУ ім. С. Дем'янчука, 2020. 44 с.
11. Мартинюк А.П. Основи наукових досліджень у лінгвістиці : навчально-методичний посібник / А.П. Мартинюк. Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 40 с.
12. Навчально- й науково-дослідна робота студентів-філологів (реферат, курсова, випускна робота з української мови та методики її навчання) : навчально-

методичний посібник для студентів / М.І. Пентилюк, І.В. Гайдасенко, Т.Г. Окунович та ін. К. : Ленвіт, 2014. 120 с.

13. Основні вимоги до підготовки та написання навчально-наукових і кваліфікаційних робіт (для студентів-філологів) : методична розробка / КНУ ім. Т. Шевченка, Ін-т філології ; кер. проекту Г.Ф. Семенюк. К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2015. 82 с.
14. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень : підручник / М.І. Пилипчук, А.С. Григор'єв, В.В. Шостак. К. : Знання, 2007. 270 с.
15. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : [посібник] / А.С. Філіпченко. К. : Академвидав, 2014. 208 с.

Допоміжна

16. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справочное пособие / Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская, А.Ф. Будько и др. Минск: Высшая школа, 1015. 445 с.
17. Oxford Guide to British and American Culture. – Oxford: Oxford University Press, 2020. 576 p.
18. Michael McCarthy, Felicity O'Dell. English Vocabulary in Use. – Cambridge: Cambridge University Press, 2015. 303 p.
19. Stuart Redman. English Vocabulary in Use. – Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 269 p.
20. The ESL Miscellany. A treasury of cultural and linguistic information. – Vermont: Pro Lingua Associates, 2016. 250 p.
21. James West Davidson, Michael B. Stoff. The American Nation. - New Jersey, 2018. 312 p.
22. Alan Brinkley. American History. A Survey. 2015. 216 p.
23. James O'Driscoll. Britain. – Oxford: Oxford University Press, 2017. 305 p.

Інтернет-ресурси

24. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
25. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
26. Закон України «Про повну загальну систему освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
27. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і для шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10-11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>
28. British Council. Teaching English. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/>
29. Шаблон для написання конспекту з англійської мови. URL: <https://naurok.com.ua/shablon-dlya-napisannya-konspektu-z-angliysko-movi-5173.html>
30. Сучасне викладання іноземних мов. План уроку. URL: <https://nus.org.ua/view/suchasne-vykladannya-inozemnyh-mov-plan-uroku/>
31. British Council. Learn English. Skills. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/skills>
32. British Council. Learn English. Courses. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/courses>
33. British Council. Learn English. Grammar. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/grammar>
34. British Council. Learn English. Vocabulary. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/vocabulary>
35. British Council. Learn English. Business. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/business-english>
36. British Council. Learn English. General English. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/general-english>

37. British Council. Learn English. IELTS. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/IELTS>
38. Film review writing. URL: <https://www.nyfa.edu/student-resources/9-tips-for-writing-a-film-review/>
39. Movie review. URL: <https://www.wikihow.com/Write-a-Movie-Review>
40. Samples of reviews. URL: <https://academichelp.net/samples/academics/reviews/movie/>

3.3. Методичні рекомендації

3.3.1. Виробнича (перекладацька) практика є завершенням вивчення дисциплін «Практика усного та писемного перекладу», «Техніка послідовного перекладу», «Базисні засади перекладу», «Лінгвокультурологічні аспекти перекладу», «Перекладознавчі методи аналізу тексту», «Основи редагування текстів різних функціональних стилів», «Специфіка перекладу художніх/нехудожніх типів текстів», «Актуальні проблеми перекладознавства», «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти», спецкурсів тощо. Під час практики студенти повинні розвинути свої індивідуальні здібності й закріпити навички професійної підготовки філолога-перекладача, здобуті впродовж вивчення зазначених дисциплін та спецкурсів. Під час практики здобувачам ступеня вищої освіти магістр необхідно консультиватися з груповим керівником практики, методистами та провідними перекладачами.

3.3.2. Виробнича (асистентська) практика є завершенням вивчення дисциплін «Практики усного та писемного мовлення», «Практики усного та писемного перекладу англійської мови», «Практична граматики англійської мови», «Новітні досягнення з фахових дисциплін», «Загальне мовознавство», «Методологія та організація лінгвістичних досліджень», «Метамовна комунікація і переклад»; Загальна теорія другої іноземної мови», «Практичний курс другої іноземної мови і перекладу» (друга іноземна мова), «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти», спецкурсів тощо. Під час практики здобувачі повинні розвинути свої індивідуальні здібності й закріпити навички професійної підготовки викладача закладу вищої освіти, здобуті впродовж вивчення зазначених дисциплін та спецкурсів. Під час підготовки до проведення практичних занять здобувачам рівня вищої освіти магістр необхідно консультиватися з груповим керівником практики, методистами та провідними викладачами навчальних курсів, які нададуть чіткі методичні рекомендації щодо найкращих шляхів організації навчальної роботи зі студентами, забезпечать необхідними методичними матеріалами, в тому числі електронними ресурсами.

3.4. Питання до заліку

3.4.1. Питання з блоку виробнича (перекладацька) практика

1. Поняття повного та неповного перекладу граматичних явищ, часткового та нульового перекладу.
2. Функціональна відповідність та функціональна заміна.
3. Випадки застосування уподібнення, конверсії та антонімічного перекладу граматичних форм.
4. Правила перекладу граматично подібних форм.
5. Поняття «нульовий переклад» при відтворенні безеквівалентних одиниць.
6. Значимість конверсії в умовах типологічних розбіжностей морфологічних форм.
7. Прийоми розгортання та згортання морфологічної форми.
8. Методи застосування опису при перекладі атрибутивних словосполучень.
9. Випадки використання перекладацького коментаря.
10. Переклад похідних та субстантивних сполучень.

11. Особливості перекладу простих та складних речень.
12. Суть структурного перетворення стилістичних одиниць при перекладі.
13. Особливості перекладу метафор рекламного тексту.
14. Особливості перекладу антономазії.
15. Способи відтворення іменних метонімії при перекладі.
16. Поняття іронії та способи її передачі.
17. Способи передачі компонентів, які є невідомими для культури, що перекладає.
18. Суть денотативного та емотивного значень у лексичних одиницях.
19. Дивергенції в семантичних структурах різних мов (англійської та української).
20. Прийоми перекладу антропонімів.
21. Особливості перекладу термінів.
22. Способи перекладу полісемантичних слів.
23. Прийоми перекладу псевдо-інтернаціональних слів.
24. Основні чинники, які впливають на вибір лінгвістичних варіантів

3.4.2. Питання з блоку виробнича (асистентська) практика

1. Види практичних (семінарських) занять у ЗВО, етапи, різновиди мети, форми і методи роботи викладача англійської мови у ЗВО.
2. Цілі навчання та програмні вимоги до мовленнєвих навичок і вмінь здобувачів I, II та III курсів закладу вищої освіти.
3. Форми і методи проведення контролю знань (власні розробки контрольних робіт, питань до модульної атестації).
4. Правила техніки безпеки та поведінки здобувачів (види інструктажів, санітарно-гігієнічні вимоги до організації роботи здобувачів у ЗВО).
5. Особливості використання новітніх інформаційних технологій при навчанні іноземних мов у ЗВО.
6. Підготовка доповіді про результати проходження виробничої (асистентської) практики для підсумкової конференції.

4. ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі проходження виробничої (перекладацька, асистентська) практики застосовуються такі **методи**: проблемний, дослідницький, частково пошуковий, презентації, навчально-ігрові.

Методи педагогічного дослідження:

– теоретичні (вивчення, аналіз та синтез досягнень сучасної філософської, психолого-педагогічної, соціолінгвістичної, перекладознавчої, лінгвістичної літератури; цілеспрямоване вивчення лінгводидактичної літератури з орієнтацією на формулювання гіпотези й визначення загальних концептуальних положень дослідження; аналіз та синтез передового досвіду роботи науковців, перекладачів, викладачів-практиків, аналіз власного викладацького досвіду; класифікація й систематизація теоретичних і експериментальних даних; розробка моделі формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів-філологів);

– емпіричні (контрольний зріз, бесіди, інтерв'ювання, пряме й опосередковане спостереження за педагогічним процесом, аналіз письмових робіт, усних відповідей, анкетування й тестування);

- педагогічний (констатувальний і формувальний) експеримент; статистичний аналіз експериментального матеріалу).

Поточний контроль

- облік відвідування та перебування здобувача на базах практик протягом дня (6 годин на

день – відвідування занять, самостійна робота з інтернет-ресурсами), що проводиться старостою групи, керівником практик від факультету, керівником від кафедри (бази практики) та провідним фахівцем з практик навчального відділу ХДУ;

- систематичний контроль за виконанням індивідуального плану практики з боку групового керівника;

- перевірка документації практики на проміжному етапі практики.

Підсумковий контроль

- перевірка документації практики на заключному етапі практики;

- проведення підсумкової конференції на базі практики;

- складання заліку з виробничої (перекладацької, асистентської) практики.

Захист результатів практичної підготовки магістрантів здійснюється під час проведення заліку.

Підсумкову конференцію з практики магістрантів проводять після проведення заліку.

Підсумки проведення заліку з виробничої (перекладацької, асистентської) практики обговорюються на засіданні кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова, а також на вченій раді факультету української й іноземної філології та журналістики.

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

До підсумкової конференції здобувачам необхідно надати таку звітну документацію:

1. «Щоденник практики», у якому має бути відображена вся навчальна та методична робота здобувача, що проводилася протягом практики. У щоденник занотовуються всі види робіт, відвідані й залікові заняття, про участь у нарадах і засіданнях. «Щоденник» обов'язково містить оцінки викладачів – керівників практики за залікові заходи, характеристику здобувача від бази практики, характеристики здобувача від викладачів – керівників практики.

2. Документація, що підтверджує підготовку заходів:

- **1 конспект** практичного заняття з практики усного та писемного мовлення;
- **1 конспект** практичного заняття із зарубіжної літератури;
- **2 переклади** текстів різних жанрів;
- **1 психолого-педагогічна діагностика**;
- **1 методична розробка виховного заходу** (кураторської години).

Написання звіту про результати практики.

Звіт студента оформлюється в друкованому вигляді на аркуші А4, 14 шрифтом, інтервал 1,5, вирівнювання по ширині, обсяг – 2-3 сторінки. Звіт має містити такі обов'язкові складники:

- загальна характеристика бази практики;

- результати спостереження за роботою перекладача/викладача англійської мови з посиленням на конкретні приклади (які методи, прийоми, засоби навчання й форми роботи використовує та з якою метою, з якими проблемами й труднощами стикається протягом уроку й як їх долає, як використовує технічні й нетехнічні засоби навчання тощо);

- результати спостереження за роботою студентів на занятті з англійської мови з посиленням на конкретні приклади (вік студентів, кількість, загальне враження про рівень

- сформованості знань і вмінь з англійської мови, які методи й засоби навчання викликали позитивну й негативну реакцію, які форми роботи викликали зацікавленість тощо);
- загальна оцінка проходження практики (якого нового досвіду набуто, які знання поглиблено, які навички й вміння сформовано тощо);
  - побажання щодо вдосконалення змісту й умов проходження практики.

Звіт має бути оригінальним твором, виконаним самостійно кожним студентом.

Конспект заняття з англійської мови

Складіть конспект заняття з англійської мови, використовуючи орієнтовний зразок (дивись нижче).

Орієнтовний зразок

План-конспект заняття

Тема:

Мета:

- практична –
- освітня -
- розвивальна –
- виховна –

Обладнання: (з-поміж усіх засобів навчання вкажіть підручник, який використовується на занятті)

	Етап заняття	Час	Зміст роботи		Метод, прийом, засіб навчання
			Дії (слова) викладача	Дії (слова) студентів	
	Назвіть етап заняття, наприклад: «Повідомлення мети заняття:	Вкажіть, скільки часу планується витратити на цей етап, напр. 1 хв.	Напишіть слова викладача (повідомлення, пояснення, інструкції), наприклад: «Мета нашого заняття- ... / The topic of our period is ....»	Напишіть, що мають зробити студенти або як вони мають відповісти	Назвіть метод, прийом і засіб/засоби навчання, які використано на цьому етапі

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧОЇ (перекладацької, асистентської) ПРАКТИКИ

Здобувач допускається до складання заліку з виробничої практики за умов виконання індивідуальної програми практики в повному обсязі, своєчасного подання всіх матеріалів на перевірку керівнику від ХДУ й отримання позитивного відгука-характеристики від керівника від бази практики. Підсумкова залікова оцінка за науково-виробничу нараховується за накопичувальним принципом і є сумою таких компонентів:

Вид роботи	Максимальна кількість балів
Оформлення щоденника практики	10
Звіт з виробничої (перекладацької, асистентської) практики	30
6 залікових заходів	60
Разом	100

Критерії оцінювання оформлення щоденника

10 балів – правильно оформлений щоденник, не містить помилок, містить не більше одного виправлення.

8 балів – щоденник практики містить незначні недоліки, більше двох виправлень.

6 балів – неохайність та помилки у щоденнику практики.

4 бали – неохайність та більше трьох помилок у щоденнику практики.

2 бали - неохайність та більше чотирьох помилок у щоденнику практики.

0 балів – відсутність щоденника практики, несвоєчасність надання щоденника на перевірку.

Критерії оцінювання залікових заходів.

60 балів – наявність 6 залікових заходів, відмінні оцінки за їх проведення від керівників та методистів, позитивні відгуки про проведення залікових заходів від керівників бази практики, здобувач демонструє глибокі знання на практиці під час виконання залікових заходів. Тексти конспектів залікових заходів не містять помилок.

34 бали – наявність 6 залікових заходів, добрі оцінки за їх проведення від керівників та методистів, позитивні відгуки про проведення залікових заходів від керівників бази практики, здобувач демонструє глибокі знання на практиці під час виконання залікових заходів. Тексти конспектів залікових заходів подекуди містять помилки.

28 балів – наявність 6 залікових заходів, добрі та задовільні оцінки за їх проведення від керівників та методистів, позитивні відгуки про проведення залікових заходів від керівників бази практики, здобувач демонструє добрі знання на практиці під час виконання залікових заходів. Тексти конспектів залікових заходів містять помилки.

22 балів – наявність 6 залікових заходів, задовільні оцінки за їх проведення від керівників та методистів, задовільні відгуки про проведення залікових заходів від керівників бази практики, здобувач демонструє задовільні знання на практиці під час виконання залікових заходів. Тексти конспектів залікових заходів містять помилки.

16 балів – наявність 6 залікових заходів, задовільні оцінки за їх проведення від керівників та методистів, задовільні відгуки про проведення залікових заходів від керівників бази практики, здобувач демонструє задовільні знання на практиці під час виконання залікових заходів. Тексти конспектів залікових заходів містять помилки та не відповідають вимогам щодо оформлення.

0 балів – відсутність 6 залікових заходів, незадовільні оцінки за їх проведення від керівників та методистів, незадовільні відгуки про проведення залікових заходів від керівників бази практики, здобувач демонструє незадовільні знання на практиці під час виконання залікових заходів.

Критерії оцінювання звіту

30 балів – звіт виконано відповідно до вимог

15 балів – звіт виконано з порушенням вимог

0 балів – звіт не виконано

Підсумкова оцінка

Сума балів за всі види роботи під час практики	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно

60-63	Е	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики